

Marcin LIBERACKI*

MOTYWY WYBORU ZAWODU OFICERA W WOJSKU POLSKIM NA PODSTAWIE WYNIKÓW PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

Wykonywanie zawodu oficera w Wojsku Polskim wymaga podporządkowania się systemowi norm społecznych, moralnych i zawodowych. Od nowoczesnych kadr oficerskich wymaga się nieustannego uzupełniania wiedzy i samodzielnego doskonalenia kwalifikacji zawodowych. Oficer jako przełożony żołnierzy jest jednocześnie dowódcą, nauczycielem oraz wychowawcą¹.

W wykonywaniu zawodu oficera w Wojsku Polskim przez absolwentów uczelni cywilnych znaczącą rolę odgrywa motywacja. Termin motywacja pochodzi od łacińskiego słowa *movere*, co oznacza ruszać się. Według K. Olechnickiego oraz P. Załęckiego „motywacja to zespół uświadomionych lub nieuświadomionych czynników, nadających kierunek jednostkowym, grupowym, moralnym, behawioralnym, słownym itp. działaniom, postawom, i reakcjom uczuciowym; dążność do osiągnięcia określonych celów lub zaspokojenie potrzeb (nierzadko traktowanego jako motyw podjęcia działania), także unikanie pewnych sytuacji i zachowań”². Motywacja jest przedmiotem badań wielu nauk (psychologii, socjologii, nauki o moralności czy zarządzania), które znalazły odzwierciedlenie w kilku podejściach dotyczących tego zagadnienia. Do głównych podejść do motywacji należą: podejście behawioralne, humanistyczne oraz poznawcze³.

W *podejściu behawioralnym* decydujące znaczenie w wyjaśnianiu zachowań człowieka przypisuje się czynnikom zewnętrznym, które dzieli się na dodatnie i ujemne.

* mjr mgr inż. Marcin LIBERACKI – Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych

¹ J. Maciejewski, I. Wolska – Zogata, *Zawód oficera Wojska Polskiego w toku transformacji. Studium socjologiczne*, Wrocław 2004, s. 27.

² K. Olechnicki, P. Załęcki, *Słownik socjologiczny*, Toruń 2000, s. 134. Zob. także: J. Reykowski, *Procesy emocjonalne, motywacja, osobowość*, Warszawa 1992, s. 113; *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, pod red. A. K. Koźmińskiego, W. Piotrowskiego, Warszawa 2005, s. 316; R. W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Warszawa 2004, s. 521; J. A. F. Stoner, R. E. Freeman, D. R. Gilbert, Jr., *Kierowanie*, Warszawa 1997, s. 433.

³ *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, pod red. A. K. Koźmińskiego, W. Piotrowskiego, Warszawa 2005, s. 316.

Pierwsze nazywane są nagrodami, drugie natomiast karami. Nagradzane zachowania człowieka ulegają utrwaleniu, a karane osłabieniu i eliminacji⁴.

Podejście *humanistyczne* akcentuje rolę wewnętrznych wyznaczników w zachowaniach człowieka, szczególnie potrzeb i emocji. Podkreśla się w nim, że bodźce zewnętrzne dopiero po „obróbce” w każdym z nas nabierają znaczenia motywacyjnego⁵.

Przedstawiciele podejścia *poznawczego* zwrócili uwagę na rolę informacji jako czynnika motywującego. Ich zdaniem, to właśnie zakres i struktura posiadanych przez człowieka informacji o rzeczywistości, tworzących sieć poznawczą, decydują o jego zachowaniu⁶.

Przedstawione podejścia wykazują istnienie związku pomiędzy motywami mającymi wpływ na podjęcie decyzji o wyborze zawodu oficera w Wojsku Polskim, a zaspokojeniem potrzeb bezpieczeństwa, przynależności, szacunku i samorealizacji.

Na podstawie przeprowadzonych przez autora badań terenowych można wysnuć wniosek, że u absolwentów uczelni cywilnych decydujących się na wykonywanie zawodu oficera w Wojsku Polskim, występują wyżej wymienione podejścia do motywacji. Obecnie w związku z uczestnictwem Polski w strukturach Unii Europejskiej i NATO oraz otwarciem granic, osoby z wyższym wykształceniem mają możliwość podjęcia atrakcyjnej pracy zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Stąd też bez istnienia silnych bodźców motywacyjnych absolwenci uczelni cywilnych nie podjęliby decyzji o związaniu się z zawodem oficera w Wojsku Polskim.

Właściwy wybór zawodu jest niezwykle istotny ze społecznego punktu widzenia. Pozwala na wykorzystanie zdolności, umiejętności oraz kwalifikacji w sposób satysfakcjonujący zarówno pracownika, jak i instytucję, w której pracuje. Wybór profesji wywiera także zasadniczy wpływ na sytuację społeczną i ekonomiczną człowieka. Zawód i stanowisko pracy wyznaczają jego pozycję społeczną we własnych oczach oraz w skali ogólnospołecznej⁷. Wybór zawodu oficera Wojska Polskiego przez absolwentów uczelni cywilnych przynosi im satysfakcję, umożliwia realizację zainteresowań przy jednoczesnym wykorzystaniu uzdolnień.

Danych dotyczących motywów wyboru zawodu oficera w Wojsku Polskim dostarczyły przeprowadzone przez autora badania pilotażowe⁸. Analizą ilościową objęto materiał badawczy pochodzący od ankietowanych, będących słuchaczami Studium Oficerskiego w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu. Kwestionariusz ankiety składał się z 25 pytań, z czego 20 % stanowiły pytania otwarte, a pozostałe 80 % to były pytania zamknięte. Pytania pogrupowano w następujące bloki tematyczne:

⁴ Tamże, s. 316.

⁵ Tamże, s. 316.

⁶ Tamże, s. 317.

⁷ *Kadra zawodowa Wojska Polskiego w procesie zmian instytucjonalno - organizacyjnych i społecznych*, pod red. W. Chojnackiego, Warszawa 2005, s. 75.

⁸ Według M. Surmaczyńskiego badania pilotażowe polegają na przeprowadzeniu 20 – 30 wywiadów czy ankiet, by wyeliminować złe sformułowania i przekonać się, czy w ogóle jest możliwe rozpoznanie tematu za pomocą obranej metody. Po pilotażu należy poprawić metodę, przygotowując jej ostateczną wersję. M. Surmaczyński, *Warsztaty metodologiczne doktorantów socjologii*, Wrocław 2002, s. 168.

czynniki wpływające na podjęcie decyzji o rozpoczęciu studiów w Studium Oficerskim WSOWL, ważność celów i dążeń życiowych oraz oczekiwań wobec wykonywania zawodu oficera, identyfikacja z wykonywaniem zawodu oficera w Wojsku Polskim, opinia o podjęciu pracy zarobkowej poza granicami kraju.

Kwestionariusz ankiety kończy się pięcioma pytaniami metryczkowymi, które odnosiły się do wieku respondentów, miejsca zamieszkania przed podjęciem studiów w WSOWL, wykształcenia rodziców, ukończonej uczelni cywilnej oraz płci.

Badania pilotażowe przeprowadzono w terminie od stycznia do kwietnia 2007 roku. Grupę respondentów wybrano losowo spośród 244 słuchaczy Studium Oficerskiego, którzy studiowali w WSOWL w roku akademickim 2006/2007. W rezultacie przeprowadzonych badań uzyskano w sumie 93 wypełnione formularze. Przed przekazaniem do wypełnienia kwestionariuszy, respondenci zostali szczegółowo poinformowani o celu prowadzenia badania oraz o sposobie wypełnienia ankiet. Ankieta miała charakter anonimowy.

Najważniejszą kwestię w badaniach stanowiły czynniki, jakimi kierowali się absolwenci wyższych szkół cywilnych, podejmując studia w Studium Oficerskim w WSOWL oraz w perspektywie wykonywania zawodu oficera w Wojsku Polskim.

Podstawowym założeniem badań pilotażowych było twierdzenie, że czynnikiem decydującym o wyborze zawodu oficera w Wojsku Polskim są aspekty wywołwane sytuacją ekonomiczno – finansową o charakterze materialno – bytowym. Założenie powyższe umożliwiło przeprowadzenie analizy bodźców towarzyszących wyborowi zawodu oficera w oparciu o korzyści i straty wynikające z takiej decyzji.

W części ankiety dotyczącej czynników mających wpływ na rozpoczęcie studiów w Studium Oficerskim WSOWL, ankietowani udzielili odpowiedzi na następujące pytanie: *Proszę wymienić kilka najważniejszych motywów, które spowodowały wybór przez Państwa zawodu oficera w Wojska Polskiego.*

Najważniejsze motywy, które spowodowały wybór zawodu wojskowego przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Motywy mające wpływ na podjęcie decyzji o wyborze zawodu oficera Wojska Polskiego

Czynniki wpływające na wybór zawodu oficera w Wojsku Polskim	%
Zarobki	71
Możliwość rozwoju zawodowego	48,4
Pewność i stabilność pracy	45,2
Prestiż	32,3
Prawo do wcześniejszej emerytury	32,3
Perspektywa otrzymania mieszkania	16,1
Uczestnictwo w misjach pokojowych i stabilizacyjnych	9,7

Źródło: Badania własne, Wrocław 2007, (N = 93)

Suma odpowiedzi udzielonych przez respondentów nie daje 100 %, gdyż pytanie to miało charakter otwarty, w którym ankietowani mogli wymienić kilka motywów mających, według nich, wpływ na podjęcie decyzji o wyborze zawodu oficera w Wojsku Polskim. Udzielone odpowiedzi przez respondentów wskazują, że zmienną mającą zasadniczy wpływ na wybór zawodu oficera jest aspekt materialny. W okresie przeprowadzania badań pilotażowych średnia płaca brutto w naszym kraju wynosiła około 2700 złotych. Natomiast w tym samym czasie pobory oficera po ukończeniu Studium Oficerskiego były wyższe o około 20 %. Wskazanie zarobków jako fundamentalnego czynnika może wynikać z uwarunkowań osobowościowych, ale zasadniczo jest rezultatem struktury społecznej. Słabo rozwinięta klasa średnia w naszym kraju (na tle rozwiniętych demokracji europejskich) sprawia, że relatywnie większy niż na Zachodzie, odsetek oficerów polskich zmuszony jest traktować swój zawód przede wszystkim w kategoriach zarobkowych⁹. Dostrzegane są jednak przez ankietowanych inne walory, jak choćby możliwość własnego rozwoju, czy pewność i stabilność pracy w wojsku.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w Polsce we wrześniu 2007, zarejestrowanych było 1777,80 tysięcy bezrobotnych. Największy odsetek bezrobocia, sięgający poziomu 44 % dotyczył wsi i małych miejscowości¹⁰. Fakt ten miał wpływ na podjęcie studiów w WSOWL przez absolwentów uczelni cywilnych, co znajduje potwierdzenie w danych zawartych w metryczce kwestionariusza. Około 70 % spośród ankietowanych pochodzi ze wsi i małej miejscowości. Stąd też dążenie do stałej i stabilnej pracy wydaje się uzasadnione.

Kolejnych danych dostarcza analiza wyników badań dotycząca różnic pomiędzy zawodem oficera Wojska Polskiego, a innymi zawodami wymagającymi dyspozycyjności i zbliżonych kwalifikacji. Odpowiedzi respondentów przedstawia tabela 2.

⁹ J. Maciejewski, I. Wolska – Zogata, *Zawód oficera.*, op. cit., s. 47.

¹⁰ [online]. [dostęp: 19.11.2007]. Dostępny w Internecie:
http://www.stat.gov.pl/GUS/45_1446_PLK_HTML.htm

Tabela 2. Różnice pomiędzy zawodem oficera w Wojsku Polskim, a innymi zawodami wymagającymi dyspozycyjności i zbliżonych kwalifikacji

Wyszczególnienie	Wskazania w %
Zasadniczo	32,3
W niewielkim stopniu	6,4
To zależy od stanowiska i miejsca pracy	61,3

Źródło: Badania własne, Wrocław 2007, (N = 93)

Jedna trzecia respondentów utrzymuje, że zawód wojskowy w zasadniczy sposób różni się od innych profesji. Zaś 61,3 % sądzi, że różnice zależą od stanowiska, na jakim wykonuje się swoje obowiązki służbowe. W czasie wypełniania ankiety absolwenci wyższych szkół cywilnych dostrzegają różnice między pracą żołnierza na różnych stanowiskach służbowych. I tak wykonywanie zadań na stanowisku dowódczym, sztabowym w jednostce wojskowej czy instytucji, znacznie różni się od siebie.

Równie interesujących danych dostarcza analiza kwestii dotyczącej prestiżu zawodu oficera w miejscach zamieszkania ankietowanych - przez rodzinę i rówieśników¹¹. Tabela 3 przedstawia odpowiedzi udzielone przez respondentów.

Tabela 3. Prestiż zawodu oficera Wojska Polskiego w opinii rodziny i rówieśników

Kategoria	W rodzinie	Wśród rówieśników
Bardzo duży	25,8	9,7
Duży	61,3	41,9
Przeciętny	12,9	32,3
Niski	-	6,5
Bardzo niski	-	3,2
Trudno powiedzieć	-	6,5

Źródło: Badania własne, Wrocław 2007, (N = 93)

¹¹ W socjologii wyróżnia się dwa rodzaje prestiżu: osobisty i społeczny. Prestiż osobisty przyznaje się jednostce ze względu na jej domniemane cechy osobiste i zachowanie. Jest on niezależny od pełnionych ról społecznych, chociaż wynika ze sposobu ich pełnienia. Prestiż społeczny natomiast jest związany z zajmowaną pozycją społeczną i przez socjologów jest uważany za jeden z wymiarów nierówności społecznej. Zob. *Encyklopedia socjologiczna*, T 3, Warszawa 2000, s. 201. Prestiż - jeden z elementów składowych, wyrażający się okazywaniem jednostce poważania, szacunku i posłuchu wynikającego najczęściej z pozycji społecznej, jaką jednostka zajmuje, bądź z roli społecznej, jaką pełni; może on także wynikać z pewnych cech osobowościowych jednostki (np. charyzmy); prestiż dotyczy również grup społecznych. Zob. K. Olechnicki, P. Załęcki, *Słownik socjologiczny*, Toruń 2000, s. 163. Prestiż zawodowy - szacunek, posłuch i poważanie okazywane jednostce (grupie zawodowej), wynikające bezpośrednio z zajmowanego przez nią pozycji zawodowo - ekonomicznej. Zob. K. Olechnicki, P. Załęcki, *Słownik socjologiczny*, Toruń 2000, s. 163.

Prestiż profesji wojskowej cieszy się największym poważaniem w rodzinie. Badani udzielili odpowiedzi, z której wynika, że bez mała u 80 % ankietowanych zawód oficera cieszy się bardzo dużym i dużym szacunkiem. Nieco odmiennie kategoria ta wygląda wśród grupy rówieśników. Około 42 % ankietowanych udzieliło odpowiedzi dotyczącej dużego poważania w tym środowisku. Przeciętny szacunek do zawodu oficera w Wojsku Polskim wyraża 1/3 tej grupy. Pozostałe kategorie wskazują około 10 % udzielonych odpowiedzi i stanowi to podobne wskazanie jak bardzo duże poważanie w grupie rówieśniczej.

Interesujących danych dostarcza analiza pytania dotyczącego dumy i satysfakcji z wykonywania zawodu Oficera Wojska Polskiego. Poniższa tabela przedstawia rozkład udzielonych odpowiedzi przez respondentów.

Tabela 4. Powody do dumy i satysfakcji z faktu wykonywania zawodu oficera Wojska Polskiego

Wyszczególnienie	Wskazania w %
Zdecydowanie tak	41,9
Raczej tak	48,4
Zdecydowanie nie	-
Raczej nie	-
Trudno powiedzieć	9,7

Źródło: *Badania własne, Wrocław 2007, (N = 93)*

Ankietowani w znacznej większości (90,3 %) uważali, że zawód oficera w Wojsku Polskim może być powodem do dumy i satysfakcji. Negatywnych odpowiedzi nie odnotowano. Około 10 % badanych nie wiedziało, jakiej odpowiedzi udzielić.

Problematyka związana z motywami wyboru zawodu wojskowego podejmowana była również w projektach badawczych przez różne ośrodki naukowe, m.in.: Wojskowe Biuro (Instytut) Badań Społecznych, Wyższą Szkołę Oficerską Wojsk Lądowych czy Akademię Obrony Narodowej¹². Dotychczas jednak nie przeprowadzono badań pośród absolwentów uczelni cywilnych kształcących się w Studium Oficerskim. Ich motywacje, perspektywa spojrzenia na pewne sytuacje związane z przyszłością w armii, znacznie różnią się od postrzegania absolwenta szkoły średniej czy oficera będącego już w służbie. Dotychczasowe, przytoczone poniżej przez autora wyniki badań, prowadzone

¹² Problematyka ta znajduje odzwierciedlenie w następujących opracowaniach: *Profesjonalizm a oficerskie kadry dowódcze Wojska Polskiego, (Zawód w analizie socjologicznej), Etap II (Praca naukowo – badawcza)*, pod red. J. Maciejewskiego, Wrocław 2003; J. Maciejewski, I. Wolska – Zogata, *Zawód oficera Wojska Polskiego w toku transformacji, Studium socjologiczne*, Wrocław 2004; S. Jarmoszko, *Oficerowie Wojska Polskiego przełomu wieków. Zarys socjologii empirycznej zawodu oficera*, Toruń, *Kadra zawodowa Wojska Polskiego w procesie zmian instytucjonalno – organizacyjnych i społecznych*, pod red. W. Chojnackiego, Warszawa 2005; W. Chojnacki, *Socjologiczna analiza profesjonalizacji wybranych armii NATO i Wojska Polskiego*, Warszawa 2005; *Analiza stopnia zainteresowania wojskową służbą kobiet oraz służbą kontraktową wśród uczniów i studentów uczelni cywilnych*, pod red. M. Kloczkowskiego, Warszawa 2000; J. Kloczkowski, *Problemy wojska i służby wojskowej w recepcji słuchaczy szkół wojskowych*, Warszawa 2002.

były na uczniach szkół średnich, studentach uczelni cywilnych, oficerach pełniących służbę w Wojsku Polskim oraz kobietach odbywających kształcenie w szkołach wojskowych.

Prowadzone badania ukazały różnorakie motywy wykonywania zawodu oficera w Wojsku Polskim. Badania terenowe przeprowadzone przez J. Maciejewskiego w 2002 roku na oficerach przy próbie $N = 800$ wskazały, że 56 % respondentów wybrało zawód oficera zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. I jest to jedyna tak liczna grupa w badanej populacji. Ponad jedna trzecia – 36 % odpowiedzi rozłożona była na pozostałe czynniki wyboru, takie jak: tradycja rodzinna, tanie studia, pobudki patriotyczne, odpowiednie cechy charakteru oraz stabilizacja materialna. Przy pozostałych kategoriach tj.: przypadek, prestiż zawodowy wskazania nie przekraczają 10 % wyborów i nie determinują żadnego z nich¹³.

Dla większości badanych (65 %) zawód oficera kojarzył się z odniesieniem do korzyści z jego wykonywania. Natomiast 35 % badanych odpowiedziało negatywnie na to pytanie. Korzyści, z którymi najczęściej kojarzył się respondentom zawód oficera w Wojsku Polskim, to stabilizacja materialno – bytowa. Tę kategorię wskazało 76 % respondentów. Ankietowani kierowali się najczęściej materialnym aspektem opisywanej profesji, pomimo przeprowadzonych reform, które sprawiły, że zawód oficera nie jest już tak korzystny jak wcześniej (nastąpiła znaczna zmiana warunków płacowych oraz emerytalnych). Należy domyślać się, iż wpływ na taki stan rzeczy ma także sytuacja polityczna, społeczna i gospodarcza państwa. Pozostałe kategorie tj.: możliwość samo-realizacji, zaszczytny obowiązek wobec Ojczyzny oraz prestiż zawodowy stanowiły dla badanej populacji czynnik drugorzędny w kwestii wyboru wykonywanego zawodu¹⁴.

Również w kontekście rozważań nad motywami wyboru zawodu oficera w Wojsku Polskim, interesujących wyników dostarczyły badania przeprowadzone w 2000 roku przez zespół pod kierunkiem M. Kloczkowskiego wśród studentów uczelni wyższych oraz uczniów ostatnich klas szkół średnich. Badania prowadzone były w aspekcie oceny zainteresowań ankietowanych zawodową służbą wojskową. W kwestionariuszu ankiety badani podawali różne powody, dla których „służba w mundurze” jest atrakcyjna. Najczęściej podawane argumenty dotyczą: uprawnień osób pełniących służbę (48,1 %), sytuacji na rynku pracy (55,2 %), osiągnięcia wysokiego standardu materialnego (33,4 %) oraz posiadanych kwalifikacji (45,7 %). Na uwagę zasługuje fakt, że tylko 1/3 badanych uczniów i słuchaczy studiów wskazała na motyw określony w ankiecie jako „zamiłowanie do wojska”. Motywy skłaniające studentów i uczniów do podjęcia służby w charakterze żołnierza zawodowego przedstawiają się w ten sposób, że na kilkanaście poddanych diagnozie motywów, najczęściej respondenci wskazywali: możliwość wyjazdu za granicę (75,7 %), możliwość awansu społecznego (75,7 %), tradycje rodzinne (73,3 %), zainteresowanie wojskiem (72,3 %), możliwość dowodzenia i kierowania ludźmi (66,6 %), dostęp do nowoczesnej techniki (64,6 %), możliwość wysokich zarobków (62,9 %) i możliwość szybkiego założenia rodziny (62,9 %). Nie bez znaczenia pozostały również następujące motywy o charakterze osobistym, materialnym czy społecznym, jak choćby: zamiłowanie do przygód (61,5 %), prestiż zawodu wojskowego (59,1 %), możliwość otrzymania mieszkania (56,8 %), niepewność na ryn-

¹³ J. Maciejewski, I. Zogata – Wolska, *Zawód oficera...*, op. cit., s. 44 – 49.

¹⁴ Tamże, s. 44 – 49.

ku pracy (53,8 %) czy wreszcie chęć służenia swojemu narodowi (50,7 %). Najmniej ważne okazały się motywy ideowe i polityczne (31,6 %), możliwości bezpłatnego kształcenia (21,2 %), chęć uzyskania samodzielności materialnej (20,8 %), wpływ kolegów (13,2 %) oraz praca w charakterze pedagoga, nauczyciela (12,7 %)¹⁵.

System motywacyjny był także przedmiotem badań przeprowadzonych w 2001 roku przez M. Kloczkowskiego wśród kobiet, które związały już swoją przyszłość z mundurem, podejmując naukę w szkołach wojskowych. Udzielając odpowiedzi na kwestie dotyczące motywów, jakie zdecydowały o wyborze zawodu wojskowego, panie, jako najsilniejszy motyw, wskazują kategorie etosowe (38,5 %). Pośród tej kategorii znalazły się następujące zmienne: zamiłowanie do wojska, pragnienie służenia narodowi, prestiż oraz tradycje rodzinne. Drugą co do liczebności grupę stanowiły respondenci postrzegające zawód wojskowy przez pryzmat motywów materialnych (28,8 %). Do motywów tych zaliczyć można ciężką sytuację na rynku pracy, stosunkowo niskie koszty studiowania, pragnienie samodzielności materialnej, chęć pomocy materialnej rodzinie i poprawy własnej sytuacji finansowej. Kolejną grupę (19,6 %) stanowiły ankietowane, które były przekonane, że posiadają odpowiednie cechy osobowości, a wybór zawodu był swoistym wyzwaniem. Motywy pragmatyczne, jak wysoki poziom kształcenia i dostęp do nowoczesnej techniki, spowodował wybór zawodu wojskowego przez niespełna 6 % ankietowanych¹⁶.

Przedstawione w artykule wyniki badań dotyczących motywów wyboru zawodu oficera w Wojsku Polskim, pozwoliły na poznanie motywów jakimi kierowali się absolwenci uczelni cywilnych w wyborze tej profesji. Zaprezentowane wyniki badań wykazują, że problematyka dotycząca motywacji jest niezwykle istotna w karierze każdego oficera Wojska Polskiego. Żołnierze posiadający określone motywacje oraz predyspozycje w perspektywie zajmują wysokie stanowiska w strukturach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Motywacja w wykonywaniu zawodu oficera Wojska Polskiego jest o tyle istotna, że szczególnie w ostatnim czasie wiele osób z niego rezygnuje na korzyść wykonywania innych profesji.

Według danych Departamentu Kadr, na dzień 31 grudnia 2006 roku w armii pełniło służbę 151 generałów, 25505 oficerów i 43832 podoficerów zawodowych¹⁷. Już za trzy miesiące (stan na dzień 31.03.2007r.) pracę w strukturach Sił Zbrojnych pełniło 134 generałów, 24944 oficerów i 42767 podoficerów zawodowych¹⁸. Dane statystyczne Departamentu Kadr z dnia 31.08.2007r. ukazują kolejne fakty. Otóż w tym okresie w Wojsku Polskim służbę pełniło 147 generałów, 24075 oficerów i 42690 podoficerów zawodowych¹⁹. Przytoczone dane wskazują, że liczba kadry zawodowej w Wojsku Polskim znacznie zmniejszyła się. Tendencja ta jest dostrzegana w środowisku wojskowym, będąc przedmiotem licznych dyskusji. Analizując powyżej przytoczone dane,

¹⁵ *Analiza stopnia zainteresowania wojskową służbą kobiet oraz służbą kontraktową wśród uczniów i studentów uczelni cywilnych*, pod red. M. Kloczkowskiego, Warszawa 2000.

¹⁶ J. Kloczkowski, *Problemy wojska i służby wojskowej w recepcji słuchaczek szkół wojskowych*, Warszawa 2002.

¹⁷ [online]. [dostęp: 03.05.2007]. Dostępny w Internecie: <http://www.kadry.wp.mil.pl/>

¹⁸ [online]. [dostęp: 03.05.2007]. Dostępny w Internecie: <http://www.wp.mil.pl/>

¹⁹ [online]. [dostęp: 10.10.2007]. Dostępny w Internecie: <http://www.kadry.mon.gov.pl/>

nasuwa się wniosek o konieczności zastosowania pewnych mechanizmów wyzwalających i zwiększających motywację wśród żołnierzy pozostających w czynnej służbie.